

[Bertel Dahlgaard.]

at landbruget og dets ledere nu udnytter den blidere luftning godt. Det gælder i den enkelte bedrift at konsolidere sig i videst muligt omfang og undgå uproduktive udgifter, og det gælder for landbruget som erhverv om gennem sine organisationer at lægge planer for den modernisering af produktionsapparatet såvel i bedrift som i andelsforetagender, der er udtryk for den egentlige genopbygning, og som er betingelsen for den nødvendige konkurrenceevne på verdensmarkedet i den usikre fremtid.

Dette sidste gælder selvfølgelig også for byerhvervene, men dertil føjer sig for disse erhverv de særlige problemer, der knytter sig til restriktionernes afvikling. Bedringen i landets forsyninger har skabt muligheder for langt dristigere skridt her, end der var udsigt til i fjor. Vi skal selvfølgelig ikke begå letsindigheder som efter forrige krig, da de såkaldte frie kræfters frie spil af venstre og konservative blev gjort til et regeringsprincip, længe før forudsætningerne ude i verden var tilstede for andet end en gradvis afvikling. Men vi er i en periode, hvori det på den anden side kommer an på at passe på, at statsrestriktionerne ikke bliver hængende, hvor de er overflødige eller skadelige. Det kan her ofte i det enkelte tilfælde være tvivlsomt, hvornår det rette tidspunkt er inde; i sådanne tvivlstilfælde vil det oftest være rigtigt, at man gør forsøget med at ophæve restriktionerne. Det vil ofte vise sig, at ængstelsen var overdrevet. Men selvfølgelig udsætter man sig for at gribe fejl, således at friheden udnyttes uforsvarligt, og så må man finde sig i at gøre et skridt tilbage igen.

Jeg så forleden et blad, der forkyndte den visdom, at selv om der opstod sådanne misbrug, måtte man aldrig gribe ind deroverfor igen. Jeg kan forsikre, at det er det mest kortsynede standpunkt, der er tænkeligt for dem, der ønsker at komme bort fra restriktionerne. En sådan politik vil uvægerligt føre til, at mangfoldige restriktioner opretholdes, fordi man ikke vover springet ud i friheden, forinden der er fuldkommen sikkerhed mod alle eventualiteter. Nej, man må efter min mening i disse tvivlstilfælde dristigt kunne vove forsøget ud i friheden i tillid til, at hvis der så i enkelte tilfælde gribes forkert, kan fejlen redresseres. Så er det iøvrigt nødvendigt, at forbrugerne atter vænner sig til at sammenligne varepriser i udsalgene, så en sund konkurrence kan udvikle sig.

Bag denne afviklingsproces ligger jo nem-

lig det store problem, der er så vigtigt for hele vort samfunds fremtidige økonomi, nemlig nødvendigheden af at hindre en katastrofal udvikling af vort pris- og omkostningsniveau. Vi må ikke slå os til ro i den tanke, at den indtrådte økonomiske bedring er udtryk for, at der nu er balance i vor økonomi, for det er der ikke. Vi lever endnu i inflationen. Den lønforhøjelse, der er blevet gennemført i foråret, den forhøjelse af tjenestemandslønningerne, der nu er nødvendig, den forhøjelse af priser på mange områder, der endnu er foregået i denne sommer, alt er det udtryk for, at kapløbet mellem priser, omkostninger og lønninger stadig foregår, og formår vi ikke at standse dette kapløb, betyder det en stadig fortsat undergravning af landets konkurrenceevne den dag, da konjunkturomslaget er inde, og landets økonomiske velfærd er afhængig af, at vort omkostningsniveau ikke er kommet for højt op.

Endelig står vi overfor at skulle drage de rette konsekvenser af Marshallhjælpen. Jeg tror konsekvensen her er, at vi nu må passe på, at denne hjælp ikke forsvinder i det øjeblikkelige forbrug, men ialt væsentligt anvendes til at fremme vor produktionsmæssige genopbygning og derigennem skabe betingelse for en højere levestandard ud i fremtiden. Jeg har mere og mere indtryk af, at dette ord genopbygning er ved at blive en kliché, og at efterhånden alle taler om genopbygning, men at for få gør sig klart, hvad ordet virkelig betyder i den økonomiske situation, Danmark befinder sig i. Her er det jeg tror, man må forstå, at udgangspunktet for alle betragtninger er det faktum, at der med de forhåndenværende priser og produktionsforhold består en uligevægt i vort lands økonomi i den forstand, at vi ikke ved vor egen produktionsvirksomhed kan sikre de tilførsler udefra, som er nødvendige for opretholdelsen eller højnelser af vor nuværende standard, og at vi specielt er ude af stand til ved egen kraft at sikre os de fornødne betalingsmidler til de varer, som det er en livsbetingelse for os at indføre fra den vestlige halvkugle.

I indeværende år er disse varetilførsler fra den vestlige halvkugle kun sikret gennem lån i den internationale bank, lån fra den internationale valutafond og lån og tilskud fra Marshallhjælpen. Derfor er genopbygning i egentligste forstand spørgsmålet om, hvorvidt vi i de år, Marshallhjælpen forventes at løbe, er i stand til gennem denne hjælp at foretage sådanne kapitalinvesteringer, at landets produktionskraft forøges